

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Str. A. D. Xenopol No. 11.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particulari: 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 1429/1934.

Sfântul Mir.

În Sfânta și Mare Joia Patimilor Domnului, amăsurat orânduirii Sfintei noastre Biserici, am consacrat Sf. Mir pentru întreaga Noastră Dieceză. Purtătorii oficiilor protopopești vor ridica dela biserica catedrală Sf. Mir necesar pentru toate bisericile din protopopiatele lor, urmând să-l împartă tuturor bisericilor și să dispună, ca Mirul vechiu să fie ars în candela din biserică.

Oradea, 10 Aprilie 1934.

No. 1434/1934.

Creanțele bisericilor și conversiunea.

Dupăce noua lege pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, publicată în Monitorul Oficial No. 83 din 7 Aprilie 1934, nu mai exceptează de sub conversiune creanțele bisericilor, — lăsăm tuturor senatelor bisericesti, ca amăsurat Art. 40 din susnumita lege, în termen de 40 zile dela promulgarea legii, deci până cel mult la 15 Maiu crt., pentru fiecare debitor să înainteze la Tribunalul domiciliului debitorului câte o declarație, că nu acceptă modul de lichidare prevăzut în lege.

Aceste declarații se vor redacta după modelul alăturat la acest număr al »Vestitorului«, în câte două exemplare, din cari unul se va păstra în arhiva parohială, iară celalalt, semnat de preot și primcurator, se va înainta Tribunalului competent în termenul legal.

De executarea acestei dispoziții preoții rămân și materialicește rezponzabili.

Oradea, 20 Aprilie 1934.

No. 1436/1934.

Concurs la parohiile Ioaniș și Sărsig.

Cu terminul de 10 Maiu crt., se publică concurs la parohiile:

1. *Ioaniș* (protopopiatul Beiușului), devenită vacantă prin numirea On-lui *Ioan Vlaicu* de paroh la Vezendiu și

2. *Sărsig* (protopopiatul Mărghitei) devenită vacantă prin numirea On-lui *Grațian Matei* de administrator parohial la Ghenciu.

Oradea, 15 Aprilie 1934.

No 1435/1934.

Șematismul diecezan.

Noul Șematism al Diecezei române unite de Oradea-Mare, acum ieșit de sub tipar, în câte un exemplar s'a trimis pentru toate oficiile parohiale. Prețul Șematismului s'a fixat în suma minimală de 50 Lei, pe care oficiile parohiale, achitându-o din cassa bisericească, o vor trimite Oficiului diecezan.

Oradea, 20 Aprilie 1934.

Dela Școala Normală Română Unită Diecezană din Oradea.

Comunicăm D-lor preoți și învățători că, *serbarea de comemorare alor 150 ani de viață a școlii noastre, se va ținea în ziua de 21 Mai crt.* Întrucât această școală, până înainte de unire, a dat învățătoria neamului românesc din aceste părți, fiecare dintre D-Voastre are obligația morală, să pregătească lumea pentru această sărbătoare înălțătoare a neamului nostru și să îndemne la participare pe câți mai mulți. Cu deosebire *absolvenții acestei școli, pensionari sau învățători activi, sunt invitați să participe în număr cât mai complet.* De concedii în bloc se va îngriji Episcopia Română Unită. Cei cari doresc să participe la această serbare, să se anunțe la direcțiunea școlii, Str. D. Cantemir 3—5, pentru a ne putea îngriji de încartuire.

Oradea, 24 Aprilie 1934.

Direcțiunea.

Concurs la postul de cantor din parohia Cordău.

Curatorul bisericii din parohia Cordău, jud. Bihor, prin aceasta publică concurs pe ziua de *6 Mai crt.* la postul de cantor, cu următoarele dotațiuni: 4 jug. cad. pământ arător, 4 jug. cad. fânaș și ștoalele îndatinate, — cu îndatorirea din partea cantorului de-a instrui în cântări bisericesti pe elevii din clasele primare și dela Școala de adulți.

Concurenții la data indicată vor avea să se prezinte la biserică pentru a cânta la Sf. Liturghie.

Cordău, la 15 Aprilie 1934.

Curatorul.

Anul Sfânt pentru toată lumea catolică

Constituția apostolică a papei Pius XI.

Pius, episcop, robul robilor lui Dumnezeu, tuturor creștinilor cari vor ceti această scrisoare, mântuire și binecuvântare apostolică.

Iubileul universal vestit în anul trecut într-o pomnire a 19 veacuri dela Răscumpărarea omenirii, încheiat acum cu bine, curățindu-ne și primenindu-ne sufletele, ridicându-ni-le din locul surghiunului păpământesc la acela al patriei noastre cerești, ne-a adus atâtea și așa de mari binefaceri și mângăieri dumnezești, încât nu ne putem opri să nu dăm cea mai smerită mulțumită și recunoștință bunului Dumnezeu. Căci am văzut, în cursul acestui an sfânt, fii aproape nenumărați, venind singuratici sau în grupe în această de Dumnezeu păzită cetate — ceace credem că e cu voia Celui de Sus — și i-am primit, întărindu-i cu cuvinte părintești. Și aceasta, din toate păturile societății omenești: muncitori de rând cari își câștigă pâinea în sudorea feții; fruntași și conducători, cari în aceste timpuri grele, dând pildă vrednică de toată lauda, păreau că cerșesc nu numai pentru sine ci și pentru toți ai lor ajutorul ceresc; tineri, în primăvara vieții, și bătrâni ninși de iarna anilor au îndurat oboselile călătoriei până la Roma. Și nu numai din Italia sau din ținuturile vecine, ci de peste țări și mări, aproape de pretutindeni, s'au adunat pelerini, încât vechile biserici, catacombele și chiar străzile Cetății Eterne au răsunat de cântările evlavioase ale atâtor »popoare, neamuri și limbi«. Și nu arareori, după obiceiul vechilor pelerini, s'au văzut bărbați și femei venind pe jos la Roma să vadă pe părintele comun (Papa) și să ceară iertarea păcatelor lor. Pe toți aceștia îi cinștim cu laude părintești; cu atât mai mult, cu cât criza economică ce ne apasă de multă vreme și atâția dintre vizitatori au fost nevoiți, pentru înfăptuirea gândului lor cucernic, să facă față și să învingă greutăți foarte mari.

Gândul S. Părinte.

Fiindcă însă nu toți, câți au dorit, au putut să vină la Roma, pentru dobândirea comorilor harului ceresc, găsim potrivit cu obiceiul și întocmirile Scaunului Apostolic, ca puțința ce au avut până în ziua de astăzi de a dobândi indulgențe plenare locuitorii și vizitatorii Romei, acum, timp de un an, să o aibă cu toții pretutindenia. Pentru dobândirea cu sfințenie a acestor indulgențe, îndemnăm pe chivernisitorii Bisericii, în rândul întâiu pe episcopi ca — prin cuvântări și exerciții sau pregătiri duhovnicești potrivite — să cheme pe cât mai mulți creștini să-și ispășească păcatele prin taina sfintei pocăințe și să se facă părtași de acele binefaceri cerești. Să nu uite a le spune să se roage după gândul Nostru. Acest gând, precum am arătat în scrisoarea apostolică »Quod nuper«, e ca să se dea pretutindenia Bisericii libertatea convenită, popoarele să aibă pace, bună înțelegere și înflorire ade-vărată, mai adăogând acum ca creștinii să se roage cu răvnă, ca munca stăruitoare și neobosită a misiionarilor să sporească zilnic și toți cei rătăciți să vină la unica turmă a lui Isus Christos.

La acestea, mai adăogăm ceva ce mult ne stă la inimă. Fiindcă, anume, în multe părți, se ivesc întu-

necatele năzuințe ale »ateilor combatanți« cari, răsvrătindu-se cu nerușinare împotriva lui Dumnezeu, se fălesc cu devisa îngrozitoare și nelegiuită »Fără Dumnezeu, împotriva lui Dumnezeu!«, de aceea socotim foarte potrivit ca, prelungind acest an sfânt în întreaga lume catolică, nedreptățile acestea mari făcute împotriva Celui de Sus, să se repare și să se ispășească după împrejurări. Aceasta să o facă toți creștinii, cerând dela Părintele milelor, ca încercările înspăimântătoare ale acestor oameni răi, tinzând să distrugă nu numai orice religie, ci însăși ordinea de Stat și chiar civilizația, să înceteze și să se zădărnicească. Să mai ceară prin rugăciunile și ispășirile lor, ca Răscumpărătorul neamului omenesc să lumineze cu raza luminei cerești sufletele întunecate ale necredincioșilor și vrăjmașilor lui Dumnezeu, și rușinându-se și căindu-se de fărădelegile lor, să-i îmbrățișeze cu îndurare la sânul părintesc. De aceea, avem de gând, înainte de încheierea acestor serbări comemorative, să luăm parte la rugăciune publică în Basilica Vaticană, într-o zi ce să va fixa la timpul său.

Așadar, cu puterea Atotputernicului Dumnezeu, a fericitilor apostoli Petru și Pavel, precum și a Noastră, prin această scrisoare apostolică prelungim marile jubileu al Răscumpărării dumnezești, serbat în Roma, la întreaga lume catolică, la Biserica Apuseană și la cea Răsăriteană, pe timp de un an; așa ca el să se poată dobândi cu începere dela ziua a opta după Paștile acestui an și până la inclusiv ziua a opta a Paștilor anului următor 1935.

De aceea, chiar dacă în anul sfânt trecut creștinii de ambele sexe vor fi dobândit indulgențe plenare, în temeiul puterii Noastre apostolice, îngăduim și dăm cea mai deplină iertare a tuturor pedepselor ce trebuie ispășite pe urma păcatelor, pe toată fața pământului, afară de Roma, dacă vor fi căpătat mai întâiu deslegare și iertare de acele păcate, împărtășindu-se cu taina sfintei mărturisiri și cuminecături și vor fi cercetat, la timpul convenit, bisericile sau capelele stabilite pentru aceasta. Toate acestea se vor îndeplini după următoarele norme.

Norme.

I. Episcopii sau ei înșiși sau locțiitorii lor vor indica, pentru aceste vizite jubilar, în orașul lor de reședință, catedrala și trei alte biserici sau capele publice, în cari se oficiază, cel puțin din când în când, sfânta liturghie; iar în celelalte părți ale eparhiei biserica parohială și alte trei biserici sau capele de pe teritoriul respectiv, cum s'a spus mai sus. Același lucru îl vor face în Biserica Răsăriteană Patriarhii și alți episcopi sau ei înșiși sau împuterniciții lor; fiecare pentru eparhia sau dioceza sa.

În regiunile misionare, episcopii, fără deosebire de orașul de reședință și celelalte părți ale eparhiei, vor stabili patru biserici sau capele publice, după cum s'a spus mai sus, în fiecare parohie sau stațiune misionară.

II. Precum în precedentul an sfânt la Roma, așa se vor face câte trei vizite în fiecare biserică sau capelă indicată; și acestea toate sau în aceeași zi sau în zilele următoare, așa încât creștinii, ieșind dintr'o

biserică sau capelă, îndată să poată intra pentru a doua sau a treia vizită. Dacă într-o localitate nu sunt patru biserici sau capele, episcopii sau locjiitorii lor, după înțeleapta lor judecată, vor putea hotărî, ca cele 12 vizite prescrise să se poată face într'un număr mai mic de clădiri sfinte; anume patru în trei biserici, șase în două, 12 într'una singură.

III. Pentru ca rugăciunile ce se vor face în aceste clădiri sfinte să reamintească credincioșilor cât mai bine Răscumpărarea și Patimile Domnului, statornicim și poruncim următoarele: În afară de rugăciunile obișnuite pentru evlavia fiecăruia, trebuie să se spună de cinci ori rugăciunile »Tatăl nostru, Născătoarea și Mărire« și apoi încă odată aceste trei rugăciuni pentru intențiunea Noastră; ingenunchind apoi cu toții înaintea crucii Domnului, vor recita »Crezul« și rugăciunea »Crucci Tale ne închinăm, Christoase« sau alta de acest fel; apoi înaintea chipului Maicei Domnului, reamintindu-și cele șapte dureri ale ei, vor spune »Născătoare de Dumnezeu«, adăogând: »Stăpână, primește rugăciunile robilor tăi« sau alta potrivită; în sfârșit, înaintea altarului cu Sfânta taină a Euharistiei vor face mărturisirea credinței, spunând »Crezul«.

Ce privește Biserica Răsăriteană, creștinii, făcând vizitele jubilarie fie în fața Preasfintei taine, fie a crucii sau a icoanei Maicei Domnului, fie că vor recita rugăciuni după intențiunea Noastră ori că vor săvârși mărturisirea de credință în forma cerută, vor urma îndrumările pe care Sacra Congregație pentru Biserica Răsăriteană le va da, la timpul său, patriarhilor sau episcopilor. Afară de aceea, episcopii au voie să schimbe rugăciunile prescrise cu altele. Și iarăși, creștinii răsăriteni, aflându-se afară de hotarele eparhiei lor, se pot uni cu pelerinii de rit latin și întrebuița rugăciunile acestora; pot să recite, însă, și individual rugăciunile fie ale ritului lor, fie ale celui latin.

IV. Fiindcă unele din rugăciunile ce urmează să fie spuse privesc pe Isus în taina Euharistică, episcopii vor avea de grijă să aleagă biserici și capele, în cari e obiceiul să se păstreze această sfântă taină sau cel puțin să se păstreze pe timpul vizitelor jubilarie. Dacă aceasta e cu neputință — mai cu seamă în regiunile misionare — să se facă cel puțin toate rugăciunile, în deosebi rugăciunile către Euharisticul Isus să le facă cu aceeași evlavie chiar când nu-L au de față, ca și când L-ar avea, mulțumindu-I pentru binefacerile săvârșite în această sfântă taină și cerându-I iertare pentru atâtea jigniri câte I s'au adus și I se aduc. Mărturisirea credinței se poate face și înaintea chipului lui Christos cel Răstignit.

V. Pentru ca creștinii să poată face mai ușor vizitele jubilarie, li se dă voia să le facă și afară de hotarele parohiei sau ale eparhiei; însă, în biserici anume destinate pentru aceasta. Acestea să se întocmească, potrivit împrejurărilor, fiind seamă de părea misionarilor.

VI. Hotărîm apoi ca, precum în anul trecut la Roma, așa și acum creștinii să poată dobândi indulgențe plene atât pentru sine, cât și pentru cei răposați, de atâtea ori de câte ori vor împlini lucrările poruncite; așa fel, însă, ca să nu poată începe a doua indulgență înainte de ce ar fi isprăvit cu cea dintâi.

Cei în condiții speciale

VII. Pentru a preveni pe cei ce se găsesc în condiții speciale, statornicim cele ce urmează:

1. Marinarii și toți cei de pe diferitele vase pot

face vizitele jubilarie în capela vasului lor, dacă se obișnuiesc în aceste funcțiuni sacre. Dacă n'au asemenea capelă, învoim, ca, sosind într'un port, să poată face acolo vizitele și rugăciunile cerute.

2. Episcopii vor putea sau ei înșiși sau locjiitorii lor să reducă numărul vizitelor la biserici pentru cei ce sunt în imposibilitate de a le face pe toate sau să ceară, în schimbul acestor vizite, alte lucrări de evlavie sau de dragoste creștinească, potrivit împrejurărilor. Astfel împiedecate sunt monahiile, călugărițele, terțiarele, cuvioasele, surorile de caritate și alte persoane din spitalele de femei; apoi anahoreții diferitelor cinuri călugărești închinați mai mult vieții contemplative decât celei active, precum sunt cistercienii reformați ai Prea Curatei Fecioare Maria, Trapiștii, eremiții Camalduleni și Carthusienii; prizonierii și întemnițații; fețele bisericesti sau monahicești deținute în mănăstiri sau alte case pentru corecțiune. Împiedecați mai sunt și cei ce sunt bolnavi și se află sau acasă sau în spitale, precum și îngrijitorii acestora; în general toți cei ce sunt reținuți prin o piedecă anumită să facă vizitele fixate; tot asemenea muncitorii, despre cari am vorbit în scrisoarea »Qui umbratitem vitam« din 30 Ianuarie 1933; în sfârșit, bătrânii trecuți de 70 de ani.

3. Episcopii sau locjiitorii lor au voie, cum am zis mai sus, să fixeze un număr mai mic de vizite: a) colegiilor încuviințate de autoritățile bisericesti, fie pentru clerul de mir, fie pentru cel monahal; b) confraternităților, reuniunilor de pietate și acelor asociații mirenești, cari au menirea de a promova operele catolice; c) tineretului din institutele de educație care cercetează zilnic sau în anumite zile aceste institute; d) tuturor creștinilor cari sub conducerea parohului sau a altui preot delegat de el — însă numai în locuri unde nu sunt constituite parohii în regulă — vor face vizite jubilarie. Episcopii, însă, așa vor reduce numărul vizitelor, ca toți cei numiți să se ducă la sfintele lăcașuri cu evlavie cuvenită, chiar fără semne deosebite.

4. Ori unde, însă, din orice pricină nu se va putea face procesiune pe străzile publice, episcopii și locjiitorii lor să poată, ca mai sus, reduce numărul vizitelor, dar atunci să se facă în cuprinsul sfântului lăcaș cu pompă sau cel puțin cu solemnitatea cuvenită de toți cei adunați acolo. Episcopul sau locjiitorul său să nu deslege pe nimeni dela obligația tainei sfinte mărturisiri și a sfinte cuminecări, decât în caz de boală gravă.

VIII. Ce privește împuternicirea duhovnicilor constituiți după dreptul canonic, pentru acest an sfânt hotărîm următoarele:

1. Duhovnicii să aibă toată puterea de a deslega, de a dispensa, de a schimba pentru totdeauna sau vremelnice, după cum vor fi cerute dela acest Scaun Apostolic; bineînțeles toate la timpul său.

2. Călugărițele și toate acele femei, pentru spovedirea cărora se cere, potrivit dreptului canonic, aprobarea specială, să aibă dreptul de a-și alege alt duhovnic aprobat de episcop pentru mărturisirea persoanelor de ambele sexe, ca să și poată face mărturisirea; acestui duhovnic îi îngăduim ca, în ascultarea mărturisirilor jubilarie, să poată face uz, în temeiul acestei Constituții Apostolice, de toate facultățile ce are pentru alți creștini.

3. Îngăduim tuturor duhovnicilor să poată, în timpul Anului Sfânt, deslega pentru forul conștiinței în

taina sfintei mărturisiri pe oricare penitent de orice păcate și pedepse rezervate de drept papei sau episcopului. Această deslegare, însă, pentru forul extern nu are valoare.

Reguli și cazuri speciale

IX. De această largă imputernicire, însă, să nu se folosească decât ținând seama de regulile și cazurile ce urmează:

1. Să nu deslege decât în condițiile și potrivit prescripțiilor canonului 254 din Codex iuris canonici pe cei ce au căzut în vreo depeapsă rezervată sau personal papei sau în chip special Scaunului Apostolic. Să nu deslege apoi decât în condițiile canonului 900 pe cei aflători în cazul rezervat Scaunului Apostolic, potrivit cu prevederile Sacrei Penitențiariei Apostolice dela 16 Noemvrie 1928 (vezi Acta Apost. Sedis vol. XX, pag. 398); în temeiul cărei hotărâri, chiar după deslegarea primită, rămâne obligația de a se adresa Sacrei Penitențiariei și a asculta de poruncile ei.

2. De asemenea să nu deslege decât potrivit prevederilor can. 2254 pe prelații de mir, dar cu jurisdicție obișnuită în forul extern, precum și pe superiorii ordinilor călugărești exempte căzuți public în afurisenie rezervată în mod special Sfântului Scaun.

3. Pe ereticii și schismaticii publici să nu-i deslege dacă nu se vor lăpăda de erezie sau de schismă cel puțin înaintea duhovnicului și nu vor repara, precum se cuvine, scandalul sau nu vor făgădui că-l vor repara.

4. De asemenea să nu deslege pe cei înscriși în sectele oprite masonice și altele de acest fel, chiar cele mai oculte, dacă nu se vor lăpăda de acestea, cel puțin înaintea duhovnicului, nu vor repara smințea și nu vor înceta orice conlucrare cu ele; dacă nu vor denunța pe clericii de mir și monahi înscriși în aceste secte, potrivit prevederilor can. 2336; dacă nu vor preda duhovnicului cărțile, manuscriptele, insignele și alte lucruri ce dețin, pentru a fi transmise S. Oficiu cât mai curând și cu băgare de seamă, sau cel puțin — în cazuri juste și grave — nu le vor fi distrus ei înșiși; dacă nu vor fi făgăduit cu toată sinceritatea sufletului că vor împlini, cât mai curând posibil, condițiile amintite; impunându-le, afară de aceea, potrivit cu felul vinei pocăință mântuitoare și împărtășire deasă cu sfintele taine.

5. Cei ce dețin bunuri sau drepturi bisericești pe nedreptul să nu fie deslegați decât dacă le vor restitui sau se vor împăca cu episcopul sau cu Scaunul Apostolic sau cel puțin vor făgădui sincer că vor face această împăcare; se exceptează locurile în care Sfântul Scaun a prevăzut altfel.

6. Duhovnicii să poată schimba una câte una toate juruințele private, chiar cele rezervate Scaunului Apostolic, asemenea și jurămintele, în alte lucrări evlavioase, din cauză dreaptă. Juruința castității desăvârșite și perpetue, chiar dacă s'a făcut public într'un ordin călugăresc, simplu și solemn, și chiar dacă dela alte juruințe a fost deslegat, dar dela aceasta nu, din cauză gravă încă să o poată schimba în alte opere de pietate. Nu vor putea deslega pe cei obligați la celibat în temeiul hirotoniei, chiar dacă acum sunt mireni. Să se ferească de a schimba juruințele în prejudiciul (paguba) unei a treia persoane, afară de cazul când aceasta se învoește. Juruința de a nu păcătui și alte juruințe cu sancțiuni de acestea să nu le

schimbe decât în altele menite a-i opri dela păcat tot atât cât juruințele înseși.

7. În forul conștiinței și al sfintei mărturisiri să poată deslega de orice iregularitate de proveniență ocultă; de asemenea de iregularitatea can. 985, 4, însă numai ca penitentul să poată exercita ordinile primite fără primejdia infamiei sau a scandalului.

8. Să poată dispensa tot în forul intern și al s. mărturisiri, de piedica ocultă a consângenității de grad III și II (la Răsăriteni de grad VI sau IV) colateral, chiar de grad I (la Răsăriteni IV și III), provedind din naștere nelegiuită, dar numai pentru întărirea căsătoriei existente, nu pentru încheierea uneia noui.

9. Să poată dispensa de piedica ocultă a crimei, fie că e vorba de o căsătorie încheiată, fie că e numai de una ce urmează să se încheie, dacă nu unelțește nici o parte contractantă; impunând în primul caz (la căsătoria încheiată) înoirea privată a consimțământului de căsătorie, potrivit can. 1135 și apoi, și într'un caz și în celălalt, pocăință (canon) mântuitoare, grea și îndelungată.

10. Ce privește cercetarea celor patru biserici, duhovnicii să poată pentru cei ce nu sunt în stare, din cauză justă, să facă aceasta, să le îngăduie vizitarea dacă se poate a altei biserici; dacă nu, să le reducă numărul vizitelor. Pe cei bolnavi sau altfel împiedicați în mod legitim de a vizita bisericile indicate să-i poată deslega dela această îndatorire, impunându-le alte lucrări de pietate. Duhovnicii însă să știe că și încarcă propria conștiință, dacă, în mod nechibzuit și fără cauză dreaptă, dispensează pe creștini de îndatorirea de a vizita bisericile. Pe cei ce-i dispensează, însă, cu bun temei, de aceste vizite, să nu-i deslege de obligația ce au de a face rugăciuni pentru intențiunea Noastră, rugăciuni ce se pot repara de numitele vizite; acestea rugăciuni nu se pot reduce decât la cei bolnavi.

11. Să nu deslege pe nimeni de îndatorirea s. mărturisiri, nici pe cei ce s'au mărturisit la Paști, nici pe cei ce n'au materia necesară (păcate grele) de mărturisit.

12. Ce privește împărtășirea cu S. Euharistie, nu se cuvine să fie înlocuită cu alte opere de pietate, afară de bolnavii cari nu sunt în stare să se împărtășească. Cu prilejul acestui An Sfânt, împărtășania în ceasul morții ajunge pentru dobândirea indulgențelor plenare; împărtășania de Paști, însă, nu.

Uz de imputernicirile Anului Sfânt

13. Duhovnicii să știe că pot face uz de aceste imputerniciri atât pentru credincioșii Bisericii Apusene cât și ai celei Răsăritene, cari vor veni la ei cu gândul curat de a se face vrednici de indulgențele jubilar.

Imputernicirile de a deslega de păcate și de pedepsele bisericești, precum și de iregularități, să nu le întrebuițeze la același penitent decât odată, atunci când acesta dobândește întâia dată indulgența jubilară; de asemenea atunci când, după ziua a opta dela Paști, penitentul n'a fost deslegat de un alt duhovnic de păcate și pedepse, nici dispensat de iregularități.

Celelalte imputerniciri — chiar și acelea de a reduce numărul vizitelor potrivit cu prevederile de sub 10 — se pot folosi totdeauna și pentru același penitent.

Cei ce au început lucrările cerute, cu gândul de a dobândi indulgențele, dar îmbolnăvindându-se nu pot face toate vizitele prescise la biserici, dorind a le înlesni sarcina, vrem să fie părtași de aceste indul-

gințe, dacă se vor fi spovedit și împărtășit, cum se cuvine, ca și cum ar fi isprăvit toate cele prescrise.

Toate cele hotărâte și declarate în această scrisoare apostolică vrem să rămâie tari și neclătite pentru extinderea jubileului la întreaga lume catolică, înlăturând toate hotărârile contrare. Dacă după această scrisoare a Noastră se va scoate alta și va fi întărită cu iscălitura și pecetea unui notar public al Bisericii, să aibă aceeași crezare și ascultare, ca și cea de față.

Nimeni, deci, să n'aibă voie a nesocoti această scrisoare a îngăduirii, voinței și hotărârii Noastre; cel ce face altfel, greșește. Dacă cineva se împotrivesc acesteia, să știe că-l așteaptă mânia lui Dumnezeu cel Atotputernic și a fericitorilor Apostoli Petru și Pavel.

Data în Roma la S. Petru, în ziua de 2 Aprilie 1934, în al 13-lea an al Pontificatului Nostru. (ss) Fr. T. Pius O. P. Card. Boggiani, cancelarius S. R. E.; Laurentius Card. Lauri, poenitentiarius maior.

Trad. P. I. Georgescu.

Să ne pregătim pentru o sărbătoare mare.

Oradea, piatră de temelie a visurilor noastre românești în spre apus, cetatea lui Ignatie Dărăbant, Samuil Vulcan ș'a martirului episcop Demetriu Radu, se pregătește cu zor pentru o sărbătoare aleasă.

Se vor întâlni aici la sfârșit de primăvară, înainte de împrăștierea ucenicilor cărții pentru vacanță, tot ce are neamul nostru mai ales, tot ce are această regiune mai distins și mai bun, pentru ca împreună să cinstim și să admirăm o izbândă.

Vom prăznui o sută cincizeci de ani de viață a Școlii Normale Române Unite din Oradea.

Iniințată în timpul episcopului de fericită pomenire *Moise Dragoș*, în anul 1784, ea a fost umbrită de dărnicia tuturor episcopilor noștri, pentru ca prin această instituție să picure razele luminii și înțelepciunii în sufletele românești din ținuturile Bihorului, Sătmarului, Sălajului, până în Maramureș, iar în jos până în părțile Torontalului.

S'au consumat în această școală, pentru mai binele nostru al rutorora, suflete mari.

Aici la noi, în umbra modestelor acareturi parohiei unite de pe vremuri și mai apoi în Seminarul Tinerimei Române Unite de azi, a strâns mai întâi *Ioan Ciontoș* (1779) și după el *Simeon Maghtar* (1784) pe umiliții noștri cântăreți de strană, cu ochii vioi, cu frunți luminate de predispoziții atavice pentru înțelepciunea cărților, pentru ca în graiu zgronțuros, necioplit, dar fanatic, să le toarne în suflete dragostea și spiritul jerfei pentru ale noastre, pentru viitorul neamului nostru de obârșie mândră, împărătească.

De aici s'au răspândit mai bine de o jumătate de veac, învățăturile despre mărirea și puterea neamului nostru, rostite cu glas lin, dar de rezonanță apostolică, a lui *Ioan Corneli*, satelitul lucefierilor culturii noastre, plecați din Ardeal, de unde venise și dânsul.

Aici a tronat cumpănita minte în cele ale organizației școlare românești, de după revoluția din 1848, a directorului și episcopului de mai târziu, *Iosif Pop-Sălăgean* și tot de aici a plecat cu dragostea și înțelegerea necesară pentru creșterea și cultura neamului nostru a profesorului *Ioan Vancea de Buteasa*, mare mitropolit și ctitor școlar al Blajului.

Aici la noi a cântat în versuri durerile și năzuințele sufletului, modestul profesor »auxiliar« *Demetriu Sfura*, animat de o mare dorință: „Să vieze Români!» și tot aici le noi în școala noastră s'a continuat fatalismul constructiv daco-roman, al canonicului cărturar și director al școlii, *Ioan Buteanu*.

O sută cincizeci de ani de viață. Și în ce vremuri! Câte raze de speranțe și cât amar a trecut peste capul viguroasei instituții școlare. Trecut-a pe aici metodică presiune germană din timpul împăratului *Iosif II*, grelele vremuri ale dictatorului ministru al

întunericului Metternich și pătimașul șovinism ungheresc de după dualism, ce culminează în asiaticile măsuri de sugrumare și răpire a celor mai scumpe tezaure ale noastre: *limbă și nofiune*.

Și n'am perit. Cu ochi înlăcrași de fericire ni-a fost dat să ascultăm clopotele învierii noastre naționale și smeriți, într'un colț, am luat parte la praznicul mare, la pregătirea căruia am avut și noi o parte bună.

Să primim în jur. Umilite sate iobăgești au fost ridicate prin truda noastră; prin truda cărții, prin lumina răspândită din mințile dascălilor de aici, dusă mai departe, tot mai departe: Bihorul, Sătmarul, Sălajul... vorbesc de lupta nepregetată, apostolică, de un secol și jumătate ce s'a purtat de aici pentru lumină.

Copii sfioși ridicați dela brazda înțelenită a câmpului, cu fruntea plecată n spre glie, prin școală își în dreaptă frivirile în spre lumină. Crescuți din fărâmurile sărăciei darnice a bisericii, deprinși să renunțe la multe, familiarizați cu asprimile vieții, plin de mirajul înțelepciunii cules din carte, se reîntorc în satele de unde plecaseră odată la școală ca albinele după miere. Fiecare suflet e o torță, un conducător de norod, spre o mai chibzuită gospodărie și mai ales spre o viață morală mai înaltă. Așa i-a învățat preparanția din Oradea ca să se poarte. Și satul nostru s'a ridicat și prin el colțul acesta de țară românească.

Vlăstarele eșite de aici au devenit trunchiuri. Din familiile dascălilor ieșiți din școala Orăzii s'a format elita intelectualității românești din părțile noastre; falanga de luptători pentru drepturile noastre naționale, apărătorii graiului românesc și ai bisericii. Preoți, profesori, advocați, stâlpii vieții noastre bisericesti și naționale de pe vremuri și din zilele noastre, privind îndărăt, la »neamurile« din care s'au ridicat, vor întâlni pe acești învățători modești »luptători pentru lumină« ridicați prin biserică, prin școala preparanțială din Oradea. Școala de aici a pregătit pionerii luptei surde ce s'a dat zi de zi pentru păstrarea graniței vestice românești până la »Sătmarul« doinei eminesciene.

De aceea sărbătoarea noastră e mare și nu e iertat ca ea să îmbrace caracterul unui praznic cu rezonanțe locale. Ea trebuie să aibă răsunset în toate sufletele românești de pretutindeni; pentru ca sforările de aici din cursul unui secol și jumătate, constituite o frântură de luptă considerabilă din complexul organismului nostru național, pus în linia de bătaie, pentru apărarea structurii sale etnice, contra celor ce vroiau să ne șteargă din cartea neamurilor.

Articolul de față trebuie considerat ca un apel modest de pregătire sufletească în această direcție. Intelectuali și oameni de rând, cari ați trecut pe aici,

cari ați crescut în această școală, sau ați primit ajutoare de muncă spirituală de aici, ori ați primit lumină, cari ați avut rude și odrasle în această școală, sau aveți și toți acei cari îi sunteți atașați sufletește, pregătiți-vă pentru sărbătoare.

Nu uitați că școala normală unită a Orăzii e una din cele mai alese instituții școlare românești, purtând cu acelaș zel torța culturii în mijlocul neamului nostru.

Pentru ca atunci când ultimele schele vor fi delăturate de pe zidul grațios al ctitoriei I. P. S. Sale *Episcopului Dr. Valeriu Traian Frențiu* să fim și noi de față pregătiți cu ceea ce putem să dăm și noi: *recunoștință* adâncă pentru tenacitatea și abnegația cu care s'a lucrat aici pentru mărirea neamului nostru, timp de un veac și jumătate.

Prof. V. Bolca.

Misiuni în Bihor.

Tare este ogorul atunci când gerul iernei îl pătrunde, dar mai tare și mai împietrit este sufletul pătruns de gerul păcatului provenit din obișnuința numită viață. Un astfel de suflet nu ușor se lasă convins despre primejdia ce-l amenință la fiecare moment. Vorbele bune nu prind, cele rele nici așa. El are lipsă de foc, la care să se încălzească pentru a se desgheța, să-l miște și să-l facă să se decidă a rupe odată cu păcatul. Acest foc, care arde rana pentru a o face să dispară, care curățește sufletul și-l ridică la Acela dela care a căzute, cuvântul lui Dumnezeu, care, asemenea unei săbii cu două tăișuri, străbate până la despărțirea sufletului și a spiritului (Evr. 4, 12). Deși cuvântul lui Dumnezeu întotdeauna e »viu și eficace« privit în sine, totuși în raport cu subiectul care-l primește și cu sămănătorul care-l samănă, eficacitatea lui poate fi mai mare sau mai mică. Capacitate se recere deci în cel ce-l samănă și dispoziție în cel ce-l primește, pământ bun.

Pe cât se știe, »pământul« în Bihor aduce mai puține roade sufletești din întreaga dieceză de Oradea. Mulți spun că sărăcia ar fi cauza pentru care credincioșii gr. cat. bihoreni ar fi mai delăsați în cele religioase. În adevăr, aici bântue multe vicii cum sunt concubinatul, beția, nefrecventarea bisericii și indiferentismul, cari aiurea nu se cunosc. A afirma însă că sărăcia ar fi cauza acestor vicii, ar însemna a contrazice Evangheliei, care, necum să reproabe sărăcia, o preamărește și o pune de bază pentru vieța desăvârșită a spiritului. »Feriți cei săraci cu spiritul, că acela este împărăția cerului«.

Și cel ce a spus aceste cuvinte le-a experimentat întâi prin vieța sa plină de toate privațiunile. Vieța și cuvintele Autorului vieții le au și Ordurile călugărești la bază atunci, când prin vot se obligă a avea sărăcia ca și cea mai ideală mireasă a lor, pentru toată vieța. Nu poate deci să fie sărăcia cauza mizeriei morale a credincioșilor din Bihor, *ci mediul* bolnav în care trăesc și poate și neglijența pastorală din trecut. Intr'adevăr, la sectarii de cari Bihorul e plin, nu există nici un respect față de sf. taină a căsătoriei (și cum s'ar și putea altfel dacă legea lor admite divorțul?). Sunt sate în Bihor în cari *jumătate din credincioși trăesc în concubinaj*. — *Exempla trahunt*. — S'a observat că și ai noștri acolo sunt mai delăsați moralicește, unde au în nemijlocită apropiere credincioși

de alte confesiuni. Răul acesta nu se poate stărpi decât printr'o muncă intensă și continuă a păstorilor sufletești. Or, pentru a obține acest rezultat întru mântuirea sufletelor, acel care semnează P. M. din experiența altora și a sa a ajuns la convingerea, că muncitorii acestui ogor greu de lucrat ar trebui schimbați cel puțin tot la 5 ani și înlocuiți cu alții tineri, plini de ideal, cum sunt când ies din seminar. Poporul însuși ascultă cu mai multă atenție pe unul nou, decât pe acela cu care s'a obișnuit prea mult.

Al doilea mijloc prin care s'ar putea aduce la bine până și cei mai renitenți, este *ținerea* din când în când (cam la 3 ani) de sf. misiuni, și încă în timpul cel mai potrivit, în sf. Paresimi, când și natura, care prin soarele-i de început de primăvară desgheță pământul, parcă-l îndeamnă pe om să-și desghețe și el sufletul la căldura cuvântului lui Dumnezeu, adus de misionar.

La acest foc sacru al cuvântului lui Dumnezeu s'au încălzit în sf. Paresimi credincioșii alor șase parohii din Bihor, prin *ținerea* sf. misiuni.

1. *Vălanii* văd între 11—18 Febr. pentru prima dată, coborîndu-se dela Prisaca, pe P. M., pentru a-i aduna seara la rugăciunea paraclisului, urmată de predică. În primele două seri par'că sfiindu-se de cel »strein« venit în satul lor, credincioșii erau mai puțin la predicele misionare. După ce însă văd că »streinul« înfruntă și oboseala și frigul, mergând zilnic dela Prisaca la Vălani de două ori, și că-i cercetează pe la casele lor, îndemnându-i să-și aranjeze căsătoria, își dau seama că însuși Domnul s'a coborât la ei prin sluga sa, de aceea în serile următoare biserica e plină. S'au spovedit peste 240 din 400 credincioși. Au ajutat la mărturisiri, pe lângă P. Marele, care administrează Vălanii din Prisaca, P. Marta din Petrani și P. Chiș A. din Uileac. Incheerea sf. misiuni a fost cât se poate de solemnă, căci s'a făcut și sfințirea crucii jubilară, ridicată în mijlecul satului. După sfințirea sf. cruci P. M. amintindu-le credincioșilor că Isus Cristos pentru unul fiecare din ei a suferit moartea pe cruce, îi îndeamnă să nu-l mai răstignească mai mult cu păcatele și mai ales cu concubinajul lor.

Ca și o confirmare a celorce în inima lor promiteau, P. M. le dă spre subscriere o obligație, că necununați nu vor lăsa să trăiască mai mult pe pruncii lor și că-i vor logodi în prealabil. O și subscriu această obligație vr'o 40 de capi de familie.

2. *Fiziș*. Din Vălani, după 3 oare și jumătate, P. M. sosește în Fiziș, unde încep misiunile în aceeași seară. Se prezintă credincioșii regulat la biserică în toate serile. P. Vlaicu din Ioaniș a ținut să fie de față cu doamna la toate predicile de seara. A adus cu sine și pe alți credincioși din Ioaniș. Mărturisiri au fost 185. De toți fizișenii sunt puțini, dintre cari mulți sunt duși la lucru. A ajutat la mărturisiri și P. Vlaicu.

3. *Vintire* își începe și el, pentru prima dată în viață-i, săptămâna de reculege sufletească, în 25 Febr.—4 Martie. Biserica prea încăpătoare, căci mulți dintre credincioși au părăsit-o și s'au dus la »cei cu trâmbițe«, a fost în toată seara plină.

Au luat parte la sf. misiuni și D-l Colonel Corneliu Frențiu cu doamna. Mulți au venit în toate serile din filia Brătești nou înființată de harnicul P. Munteanu Virgil.

Joi dimineața li s'a făcut și celor din *Brătești* liturghie și predică și s'au provediat bolnavii. După masă s'a făcut înmormântarea unei mame alor 6 copii. A predicat P. M. arătând mângăierea ce o poate simți biata femeie dincolo, după ce aici pe pământ a împlinit voința lui Dumnezeu, aducând la lumină acele odrasle nevinovate (cel mai mic era de un an, cea mai mare de 14 ani), și mai ales murind în brațele mamei Bisericii. Au fost de față mulți pocăiți. Interesant cum știu acești fii ai întunerecului să stea departe de lumină în timpul sf. misiuni; ei încă și-au adus un »predicator« care să le predice. Mare a fost durerea lor când au văzut că au scăpat din mâni o credincioasă, pe care P. M. o a reprimat la sânul adevăratei mame. Această durere și-a ajuns apoi culmea când M. On. D. Protopop Duminecă în 4 Martie, la sf. liturghie de încheiere a sf. misiuni, a botezat doi frați adulți (cari ambii trăiau în concubinaj) și trei copii mai marișori (unul de 6 una de 9 și una de 12 ani). Tot la încheiere a cununat P. M. cinci perechi de concubinari, iar în ziua pre-

cedentă altă pereche. Mărturisiri au fost aproape la 600. Au ajutat la mărturisiri M. On. D. Protopop Hetco, d-l prof. A. Iluțiu dela Oradea, P. Gherghar din Holod și P. Pantea din Mociar. — Școala condusă de un director bun creștin, a ținut și ea să-și arate bucuria sf. misiuni, de aceea a aranjat o mică serbare la orele 4. Laudă unor astfel de învățători, cari știu prețui binele.

4. *Mociarul* pentru a doua oară are ocazia să înceapă sf. misiuni în seara de 4 Martie. Condusă cu multă dragoste de P. Pantea, această parohie a făcut vizibil progres în cele sufletești în mai puțin de un jumătate de an. La biserică s'au prezentat în toată seara în număr f. frumos. Concubinarii, (cari sunt destul de numeroși), au fost vizitați toți de P. M. S'au și cununat în decursul sf. misiuni 9.

Mărturisiri au fost peste 320. S'a făcut Duminecă în 11 Martie recepția solemnă alor 50 membri în Societatea Sf. Inimi. Au ajutat la mărturisiri P. Gherghar și P. Muntean.

5. *Sititelec*. În aceeași seară, în 11 Martie, încep sf. misiuni în Sititelec. Mulți concubinari și aici (cum n'or fi dacă s amestecați cu atâtea confesiuni!). Cinci dintre ei s'au cununat în cursul sf. misiuni. Biserica o frecventează destul de regulat. Mărturisiri au fost peste 100 (credincioșii sunt puțini de tot). A ajutat la mărturisiri și P. Pantăș din Șauaieu.

6. *Borozel*. Aici se țin misiunile după o săptămână de întrerupere, în 26 Martie—1 Aprilie.

Această parohie e condusă de un om f. evlavios. Credincioșii vin regulat la biserică. S'au spovedit peste 450. La mărturisiri au ajutat P. Muntean din Borod și P. Bonea din Vad.

Dea bunul Dumnezeu să ajungă cât mai mulți la o viață mai desăvârșită, pentru a ne bucura de viața veșnică, la care tindem cu toții, și »cei trimiși și aceia la cari se trimit«.

P. M.

Sf. Ioan de la Salle, fondatorul „Fraților Școalelor Creștine“ și școlile populare

Acum 250 ani și-a deschis Sf. Ioan de la Salle întâia sa școală normală, socotită ca și cea dintâi de acest fel din întreaga Europă. Evenimentul reprezintă începutul realizărilor serioase în domeniul educației poporului de jos.

Sfântul și marele pedagog e cunoscut și azi foarte puțin în acest fel de realizări. Din căți îl știu, cei mai mulți l-au cunoscut numai ca sfântul preot din nobila familie de la Salle, cu chipu-i blând, cu viața-i plină de eroicele virtuți ale jertfei și ale umilinții, ori numai ca gloriosul întemeietor al Institutului Fraților Școlari, cu acele »gulere albe« prin cari îi purtată amintirea și spiritul de mii de discipoli răspândiți aproape în toate țările celor cinci continente. Ca pe ocrotitorul celor mici și părăsiți, și ca pe învățătorul

săracilor lipsiți de creștere și învățătură, l-au văzut prea puțini. Și totuși, cea mai mare parte a activității sale rodnice e pusă în serviciul acestei populații ținute departe de izvoarele de cultură.

Schișarea acestei activități în liniile ei generale e scopul rândurilor de mai jos. E cu ocazia comemorării celor 250 ani dela întemeierea primei școli normale, și e și ca un prinos adus amintirii sale pentru ziua de 15 Mai, când e sărbătorit de întreaga Biserică.

Marele merit al Sf. Ioan de la Salle, în direcția culturalizării poporului de jos, e de a fi organizat cel dintâiu învățământul popular și de a fi deschis cele dintâi școli normale pentru dascălii de la sate.

Învățământului elementar din timpul său îi lipsește caracterul popular. Primele școli cari pot fi numite

populare sunt ale Sf. Ioan de la Salle. O alăturare sumară a celor două feluri de școlii ne va arăta aceasta.

1. Ceea ce izbește mai întâiu la o cât de superficială studiere a școlilor presbiteriale — cum se numeau în Franța școlile elementare din sec. XVII — e dominația limbii latine în aceste școli. În învățarea scris-cititului, limba latină era privită ca fundamentul celor franceze. Pentru a învăța pe copiii mici slabirea, toți învățătorii se foloseau de cărți latine, umplute de cele mai multe ori cu rugăciuni puțin cunoscute copiilor ca: *Magnificat*, *Salve Regina*, *Nunc dimittis*, etc. Cititul în limba maternă se începea numai după ce elevii citeau bine latinește. Ca urmare, copiilor le trebuia pentru învățatul cititului 4—5 ani. Sistemul, pe lângă faptul că era nepedagogic, avea încă și cusurul că excludea dela învățatură pe fiii poporului de jos destinați să nu facă studii de latinească niciodată.

Sfântul Ioan de la Salle a inversat principul enunțat mai sus și astfel pus în practică. A privit limba maternă nu numai ca fundamentul celei latine, ci și al întregii culturi. „In școlile creștine, scrie el, întâia carte în care elevii vor învăța să citească, va fi umplută de numeroase silabe franceze. În cartea psalmilor (latinește) vor învăța să citească numai aceia, cari știu citi perfect franțuzește”.

Această inovație, care a găsit și ea mulți dușmani, a fost motivată de sf. pedagog într-o scrisoare adresată episcopului de Chartres: „Cititul în limba franceză are un folos cu mult mai mare și multiplu. El pedispune pentru cititul în limba latină, pe când celălalt nu pregătește de loc citirea în limba franceză. Experiența m'a adus la convingerea, că elevii cari știu să citească bine în limba franceză, prezintă o mare ușurință în silabisirea acelor texte, la cari, cum e la limba latină, se socotesc toate literele. Cu totul altfel e la aceia, cari dela început n'au avut la îndemână decât cărți latine. Pentru ei citirea în limba franceză are aceleași greutăți pe cari la au aceia, cari nu știu decât să alătore literele, pentru a forma silabe ori cuvinte. De aici vine, că cei mai mulți copii săraci, când părăsesc școala, nu știu să citească de loc în limba franceză, iar cu știința lor latinească insuficientă și rău asimilată se fac de răs. În sfârșit, în școlile noastre, învățătorul se va putea folosi numai de limba franceză, dacă vrea să desvolte mintea copiilor și să le înobileze inima. Cărțile latine nu cuprind pentru ei decât litere moarte și cuvinte neînțelese. Nu se pot folosi de știința lor în cititul limbii latine decât pentru a urmări ceremoniile din biserică. Dacă vor ști în schimb să citească franțuzește, aceasta le va ajuta să întrebuițeze și acasă câteva ceasuri pentru lectură.”

Aceste frumoase cuvinte ne arată că sf. Ioan de la Salle a înțeles pe deplin rolul școlilor populare de a desvolta inteligența și de a educa inima, și că a

pus ca temelie a întregii instrucțiuni limba maternă din motive curat pedagogice.

Importanța inovație a avut și mulți dușmani; schimbările radicale și bruște au totdeauna această caracteristică: se lovesc de forța aproape de neînvinș a rutinei și a tradiției. Sf. Ioan de la Salle a simțit și această împotrivire. Pentru a asigura deci caracterul popular al școlilor sale, a lăsat în statutele Ordinului prescripția severă, azi schimbată de Sf. Scaun: »Frații cari au învățat limba latină, nu se vor putea folosi de ea îndată ce au intrat în Institut. E interzis oricărui Frate școlar de a preda cuiva limba latină.« Numai sub presiunea dispozițiilor de acest fel au putut Frații săi să se împotrivescă nenumăratelor atacuri îndreptate contra lor de către filosofi veacului XVIII, cari i-au și supranumit »ignorantini« (frères ignorantins) tocmai din cauza acestei eliminări a limbilor clasice din învățământul elementar. Azi titlul e o dovadă a marelui merit al Sf. Ioan de la Salle de a fi întemeiat învățământul popular propriu zis.

2. În rândul al doilea, școlilor cu învățători plătiți în mare parte de către elevi, sf. Ioan de la Salle le-a alăturat școlile sale gratuite. Având în vedere mai mult educația populației sărace, a oprit Fraților săi primirea oricărei recompense în schimbul serviciului adus acestei pături sociale părăsitate. »Frații,« prescrie el, vor instrui gratuit ori unde s'ar așeza.¹⁾ Aceasta este o notă esențială a Institutului lor. Ei nu vor primi dela elevi ori dela părinții acestora bani ori vreun dar, fie cât de mic, la nici o ocazie și sub nici o condiție. »Prescripția a fost urmată în adevăratul ei înțeles.« Marele om, spune Mons. Béguinot, n'a stabilit principiul gratuității învățământului ca și o frază sonoră, menită să pună lumea în uimire. A făcut ceva mai mult și mai bun decât aceasta: l-a pus în practică, socotindu-l rădăcina operei sale educative.«

3. În sfârșit e încă o mare deosebire între școlile sf. Ioan de la Salle și între ale înaintașilor săi. — Această sub raportul metodei.

Întreaga școlărie presbiterială tânjea de veacuri sub nerodnică metodă individuală. Oricâți elevi să fi avut un dascăl, trata și instruia pe fiecare separat. Restul era liber; și-avea lecția de învățat ori de scris, care, de regulă, îl interesa prea puțin, și dascălul își asigura disciplina astfel primejduită, prin felurite mijloace niciodată blânde, a căror nomenclatură teribilă înfricoșează și azi pe micii răufăcători.

Pe lângă nerodnicia ei, această metodă restrângea în mod simțitor numărul elevilor. O școală populară cu elevi mai numeroși cerea o metodă cu totul alta, care să facă posibilă instruirea în masă a elevilor. Această metodă a fost adoptată de sf. Ioan de la Salle prin introducerea metodei colective sau simultane.

Întâiul lucru săvârșit, la reluarea unei școli exi-

¹⁾ Școlile sunt întreținute de binefăcători sau de comitate școlare.

stente, era această schimbare a metodei. Repartiza pe elevi în mai multe clase, după vârsta și capacitatea fiecăruia. Clasele și-aveau învățătorii lor separați, săli separate și se împărțiau la rândul lor, dacă erau prea numeroase, în mai multe secții. În timp ce era una ocupată, celelalte stăteau sub supraveghierea unui elev mai înaintat. După cum reiese din această organizație, a unit avantajele metodei simultane cu acelea ale sistemului monitorial și aceasta în sec. XVII.

Fără îndoială, n'a inventat metoda simultană. A contribuit în schimb atât de mult la populizarea ei, încât unii pedagogi au numit-o »lasalliană.«

Șirul reformelor introduse în școlile Sf. Ioan de la Salle nu se sfârșește aici. Aceste trei sunt însă suficiente pentru a dovedi caracterul lor popular.

Pe lângă reforme, cari îl fac cel dintâiu organizator al școlilor populare, Sf. Ioan de la Salle e și primul creator de școli normale.

4. Prin aceste instituții noi s'a înlăturat un al doilea cusur mare al școlilor elementare din timpul Sf. întemeietor: lipsă de învățători bine pregătiți. Cum a perit demnitatea de dascăl, atât de înaltă în evul mediu, ne explică istoria.

Franța, în urma războiului de o sută de ani, urmat de cel de treizeci, poseda în sec. XVII, o populație rurală sărăcită și demoralizată. Înghițind luptele religioase și campaniile strălucite ale lui Ludovic XIV și din aceasta elementele cele mai sănătoase și robuste, nu rămânea pentru umila funcțiune dascălească decât vreun moșneag cu știință veche ruginită, în parte și ea uitată, care-și cheltuia spre dauna elevilor și a societății aici ultimele energii după o vieță consacrată »unei cauze mai bune«.

Pacostea aceasta a recrutării elementelor de mână a doua în învățământ s'a menținut și mai departe în virtutea puternicei tradiții de aproape două veacuri. Nu ne miră deci plângerea în contra unui superior școlastic, care permitea pătrunderea în școli a »chiulangiiilor, a lacheilor și a bucătarilor concediați ori a jucătorilor de marionete«.

Școlile normale ale Sf. Ioan de la Salle s'au deschis cu scopul de a schimba această stare de lucruri.

Iată, în date esențiale, un scurt istoric al acestor instituții:

Situația, care a dictat pentru întâia oră cu mai multă insistență nevoia formării unor dascăli pentru sate, e aceea în care se afla Sf. Ioan de la Salle în anul 1683, trei ani după întemeierea Institutului: Renumele de care se bucurau școlile sale îndată după deschiderea lor, au îmulțit într'atâta cererile după Frații săi, încât nu după mult a trebuit să-și constate neputința de-a le satisface pe toate. Temându-se și de urmările împrăstierii singuraticilor Frați în diferite sate — care ar fi adus fără îndoială desmembrarea Institutului pe care-l fondase — a hotărât deschiderea unei școli normale pentru învățători laici.

Urma ca ea să se deschidă la Rethel, într'un orașel de lângă Reims. Acest proiect nu s'a putut realiza însă din cauza lipsei personalului.

Prima școală normală s'a deschis în anul următor, în 1684, la *Reims*, orașul natal al Sfântului. Ca local servea o aripă a casei dela Rue-Neuve, a aceleia, care e socotită de leagăn al Institutului »Fraților Școlari«, căci aici a adus sf. Intemeietor eroicele jertfe în sfânta cauză a educației săracilor, și aici au primit Frații săi pentru întâia oră haina religioasă și numele de »Frate«.

Școala a înflorit, cât timp era condusă de întemeietorul ei. După patru ani de existență, cu stabilirea acesteia la Paris, ea cade în mâinile nepricepute ale unui Frate, care nu înțelegea încă pe deplin rostul ei.

Al treilea proiect, care și el a dat greș ca și primul, e cunoscut din 1685.

Cardinalul Mazarin murind, numi ca legatar universal pe un nepot al său, ducele de Mazarin. Voind să-și repare după moarte unele nelegiuri din vieță, îl însărcină cu fondarea unor opere de binefacere. Ducele, retras pe moșia dela Rethel, se puse la dispoziția sf. Ioan de la Salle. Acesta reluu îndată ideea din 1683 de a stabili aici o școală normală și făcu propuneri ducelui. Așa se fondă o rentă de 3300 Livre în favoarea a 17 tineri cari vor fi aleși de d-l de la Salle și instruiți în priinciipiile pedagogilor creștini«.

Fiind astfel totul pus la cale, se ceru învoirea episcopului Le Tellier dela Reims. Ea fu refuzată. Se spune, că prezentându-se împreună cu sf. Intemeietor la episcop pentru a-i obține consimțirea, s'au văzut în fața unui om robit prejudecăților, gata să le ia în râs frumosul plan, căci nu-i cunoștea încă niciun precedent. »Sunteți doi nebuni!« le zise el. »Excelență, nu-i decât unul«, răspunse smerit sfântul, făcând aluzie la persoana sa proprie.

Proiectul dela Rethel a dat astfel a doua oră greș. Fondațiunea ducelui a găsit cu toate acestea un teren primitiv în dioceza vecină. La propunerea sf. Ioan de la Salle ea fu baza întemeierii școlii normale dela La Fère, unde păstorea un episcop cu mai puține prejudecăți. Aceasta se întâmplă în acelaș an, în 1685.

Neobositul zel al sf. Ioan de la Salle a mai dat ființă încă la trei școli normale. Toate trei s'au întemeiat la Paris și documentele contemporane ne dau mai multe amănunte despre înființarea și organizarea lor.

Întâia datează din 1698. Se deschise în parohia Saint-Sulpice în casa numită »Grand Maison.« În această casă, ne spun analele acestei parohii, sunt adăpostiți »30—40 tineri destinați să devină învățători buni și să educe creștinește și gratuit pe copiii săracilor atât la Paris și în celelalte provincii ale Franței«.

O instituție similară primi și parohia sf. Hippolyt. Despre ea ne dă informații bogate însuși sf. Intemeietor: Această casă e numită »Seminar«. Elevii rămân aici câțiva ani, până ce sunt formați în între-

gime în cele religioase și în tot ce privește cariera lor. Sunt instruiți, hrăniți și îmbrăcați gratuit. La urmă sunt trimiși în careva târgușor ori sat pentru a exercita aici funcțiunea de învățător. Odată plasați, n'au nicio legătură cu Comunitatea noastră, decât aceea dictată de buna creștere».

Tot pe baza documentelor cari privesc această școală cunoaștem și programul de studii al școlilor normale în general al sf. Ioan de la Salle. În acest program intră: catehismul, lectura, gramatica, ortografia, aritmetica, unițiile principale de măsură și cântările bisericești. »Era, observă E. Rendu, chiar ceea ce după un veac și jumătate va alcătui partea obligatorie a programului învățământului primar, deci o adevărată inovație epocală».

Acestui seminar i s'a anexat și o școală elementară gratuită, pentruca normalității, ca viitori învățători, să se familiarizeze, sub conducerea unui Frate priceput, cu diferitele procedee ale învățământului. E prima școală de aplicație. Activitatea sf. Institutului, bogată în reforme pare ineputabilă și în creații originale.

Școala normală dela sf. Hippolyt nu trăiește nici ea mult. În anul 1705 ea trebuie să cadă prin tradairea unui Frate nevrednic. Se pare că era în destinul acestor școli atât de bine concepute și totdeauna atât de fericit realizate de a nu avea alt rol decât să servească de pildă generațiilor viitoare.

Sfântul Ioan de la Salle a încercat să înființeze în total șapte școli normale. A întemeiat cinci, și unele dintr'acestea n'au avut decât o existență scurtă.

Pentru contemporani, Sfântul a fost un nebun, declarat astfel de Mons. Tellier, iar opera sa, încercări zadarnice ale unui izolat. Nu l-a înțeles aproape nimeni și instituțiile sale desprețuite, nu s'au bucurat decât de sprijinul unui număr prea mic de binevoitori.

Azi, prin frumoasa și rodnică activitate în direcția educației poporului de jos, sf. Ioan dela Salle poartă cu un drept recunoscut de cei mai mulți pedagogi moderni titlul de întemeietor al învățământului popular.

»S'a scris, conchide și Jules Herment în lucrarea sa »Idées pédagogiques de Jean B. de la Salle«, că Pestalozzi merită acest titlu și nu Ioan de la Salle. Fără a deprecia opera pedagogului dela Yverdun, trebuie să constătam, că este o nedreptate strigătoare în această aserțiune. — »În domeniul educației poporului să lăsăm lui Ioan de la Salle locul ce-i revine, adică cel dintâiu: aici a realizat o operă mare și salutară atât societății civile cât și celei religioase. Nimeni, poate, poate, n'a răspândit idei pedagogice atât de variate și frumoase; nimeni n'a fost, ca el, un puternic realizator și organizator.«

Bibliografie.

Sfântul Ioan de la Salle și congregația lui »Frații Școalelor Creștine».

Histoire de S. I. B. de la Salle, par J. Guibert.

L'instituteur des Instituteurs, par F. Laudet.

Les Idées pédagogiques de S. J. B. de la Salle, par Jules Herment.

Les Ecoles normales de S. J. B. de la Salle, par F. Maximin.

L'Institut des Frères des écoles chrétiennes, par G. Rigault.

Der hl. Johannes Baptiste de la Salle, der grosse Kinderfreund, von Fr. Brug.

Die Christlichen Schulbrüder in den fünf Erdteilen, (de același autor).

Pädagogik des hl. Johann de la Salle und der christlichen Schulbrüder, von F. Petronius Paltram. Fr. Șc.

O zi de sărbătoare în com. Beliu

Preoțimea rom. unită din protopopiatul Central al Oradiei și-a ținut conferința de primăvară în frunțașă comună Beliu, în ziua de 10 Apr. 1934, sub prezidiul neobositului om al datoriei, Revs. Archidiacon-Protopop *Gheorghe Maior*.

Tot cu această ocazie conform programului dinainte stabilit, s'a deplasat la Beliu și Președintele AGRU-lui diecezan, D-1 Dr. Gelu Egry, însoțit de secretarul Comitetului D-1 Vasile Văleanu.

În dim. zilei de 10 Apr. 1934, sosește autobuzul, care ducea pe participanți, în Beliu, întâmpinat fiind, în fața bisericii de credincioșii acestei parohii, — în haine de sărbătoare — în pitorescul și frumosul port național, în frunte cu harnicul paroch, M. On. Domn. *Ioșif Nistor*.

Se putea ceti pe fețele celor ce așteptau, bucuria cauzată de sosirea oaspeților, a atâtor slujbași vrednici ai Altarului și ai Patriei.

Se oficiază Sf. Liturghie, cu un sobor de 8 preoți, pontificând Revs. Dömn. Protopop Gheorghe Maior, în biserica tixită de credincioși, cari, în frunte cu intelectualitatea comunei, s'au prezentat în număr mare la »Masa Domnului«, împărtaşindu-se cu »Pâinea vieții«, Scumpul Trup și Sânge al Mântuitorului Cristos.

Predică On. Aug. Olah, preot în Nojorid, dând dovadă de o superioară și temeinică pregătire teologică și o iscusință — indiscutabilă — de bun predicator. Succesul predicii îl puteai ceti pe fețele ascultătorilor.

Răspunsurile le dă — cu multă precizie — corul adulților, dirijat de harnicul avocat D-1 Cornel Torsan, un priceput dirijor și luptător neobosit.

Ședința A. G. R. U.-lui.

La invitația Revs. Domn Protopop Gh. Maior, credincioșii trec cu mic cu mare la școala primară de Stat, unde se începe ședința A. G. R. U.-lui, deschisă de Revs. Prot. Maior prin o vorbire introductivă, prezentând pe Președintele A.G.R.U.-lui diecezan D-1 Dr. Gelu Egry, rugând pe ascultători — uniți și ortodocși — să asculte povețele ce li se vor da și să le și urmeze, cari se dau numai spre binele lor.

D-1 Preș. Dr. Gelu Egry, prin o vorbire înflăcărată, arată rostul A.G.R.U.-lui, care se rezumă la propovăduirea păcii și a iubirii aproapelui, subliniind că A.G.R.U. nu urmărește vrajba între frații de același sânge, cum greșit s'a afirmat — sporadic — ci asemenea F. O. R.-lui, are scris pe Steagul său, dictonul: »Iubiți-vă unii pe alții, chiar și pe vrăjmași!«, acestea le propagă și în acest sens lucrează AGRU-I.

M. On. Domn Prof. Simion Gocan, prin verva dulce, cum numai D-sa știe să dea expresie gândurilor ce-l frământă, arată, prin multe exemple palpabile, calea ce trebuie să urmeze *mama creștină*, în creșterea viitorilor creștini și cetățeni ai Patriei, înduioșind pe ascultători până la lacrimi.

D-1 inv.-dir. Văleanu, le arată calea pe care au mers învățătorii înaintași, atât în școală cât și

afară de zidurile școlii, în timp de pace, precum și în războiu; constată, că învățătorii sunt A.G.R.-iști și F.O.R.-iști, și fiind așa, îndeamnă pe ascultători a-și trimite odraslele lor, speranța zilelor de mâine, la școală, încredințându-i acestor luptători, și să fie asigurați, că își vor reprimi copiii întăriți în credința în Dumnezeu și în împlinirea Poruncilor Lui.

D-l Preș. Dr. Egry, reluând cuvântul, dă instrucțiile necesare cu privire la viața membrilor AGRU-lui, în baza poruncilor Mântuitorului, căci numai așa vor putea deveni adevărați ostași ai lui Cristos și cetățeni de valoare.

Un credincios mulțumește în cuvinte bine alese, în numele confrăților lui, pentru sfaturile date de oratori, promițând solemn că le vor urma întocmai.

Revs. Domn Protopop Gh. Maior, ca încheiere, constată cu multă bucurie, că aceasta a fost o *Sedință a dragostei și a iubirei creștinești*, mulțumește oratorilor pentru sfaturile date, iar credincioșilor pentru prezentarea în număr așa de impunător, îndemnându-i a-și însuși cele auzite și a le urma întocmai, ca fiind calea cea mai sigură ce duce la scopul final, *vieța vecinică*. Îi mai îndeamnă, să-l urmeze și pe mai departe pe neobositul lor paroch, M. On. Domn Iosif Nistor, căruia îi mulțumește pentru lupta încununată cu atâta succes ce o duce în »via Domnului«.

Conferința preoțească.

Preoții se retrag în conferință profesională, desbătând cu multă autoritate, chestiunile dela ordinea de zi, înarmându-se cu noi puteri, pentru a-și duce apostolatul greu la bun sfârșit.

Plecarea.

La plecare suntem însoțiți iarăși de bunii credincioși, cari de data aceasta, pe lângă sentimentul de mulțumire, mai au pe fețele lor și acel al părerii de rău, când te desparți de cei dragi ție.

Iată, cum se poate câștiga, pentru blajinul popor, o zi de bucurie, chiar și în timpurile »moderne«, cum se poate transforma o sedință obișnuită în zi de sărbătoare. La despărțire le-am mai zis: Oameni buni! Rămâneți cu bine, și cu pacea Domnului, lucrați conform sfaturilor date și veți avea viață pacinică, dar mai vărtos o moarte creștinească, după care urmează adevărata viață, »viața vecinică!« *Participant.*

CRONICI

— **Personale.** Preav. Ordinariat a făcut în timpul din urmă următoarele numiri: On. *Ioan Mateiu* dela Dijir la Căuaș. On. *Ioan Filip* dela Sâncraiu la Corund. On. *Iosif Clintoc* dela Giungi la Sâncraiu. On. *Sever Hriștu* dela Ghenciu la Giungi. On. *Grațian Matei* dela Sârsig la Ghenciu. On. *Ioan Vlaicu* dela Ivăniș la Vezendiu, iar Mon. *Simeon Gocan* a fost numit asesor consist. și protopop onorific cu dreptul de-a purta brâu roșu.

— **Pelerinajul ASTRU lui.** În ziua de Paști dimineața s'au renapoiat tinerii noștri studenți și studente, însoțiți de un frumos număr de preoți, din Eterna Cetate, unde au luat parte la pelerinajul și congresul organizat de asociația mondială a Studenților catolici »*Pax Romana*«, copleșiți de oboseală, dar și de impresii veșnic neșterse, a căror descriere o vom publica în n-rul viitor.

— **Adunarea generală anuală a Asociației învățătorilor din județul Bihor** s'a ținut Sâmbătă în 14 crt. După serviciile divine din cele două catedrale învățătorii în număr mare s'au adunat în sala festivă a primăriei, unde s'a ținut adunarea generală sub prezidiul vice-președintelui Rizea, care în frumoase și sincere cuvinte a parentat pe fostul și de toți regretatul lor președinte *Bărbulescu*. La această adunare a luat parte și președintele Asociației Generale a învățătorilor din România d-l *Toni*, care într'un înflăcărat discurs a expus scopurile și realizările luptei date de învățători. Delegatul episcopiei noastre, Rvs. canonic *Dr. Ludovic Tăutu*, a ținut la congres acest discurs:

Domnule Președinte,

Onorată adunare generală,

Biserica privește cu simpatie o asemenea întrunire solemnă a învățătorimii din județul Bihor; fiindcă e convinsă că în debaterile ce vor urma în cadrul acestei adunări generale, se vor căuta în mod demn și conștient mijloacele cele mai potrivite pentru a asigura rostul învățământului primar românesc în acest județ marginaș al Țării.

Domnilor învățători, Azi mai mult ca oricând trebuie să vă dați seama de misiunea ce o îndepliniți în consolidarea sufletului românesc dela aceste hotare. Când vecini ne astâmpărați privesc cu ură peste hotare, când Țara suferă de o reală criză morală, manifestată ca printr'o străfulgerare în odiosul atentat dela Sinaia, criză care în esență se reduce la o adevărată criză de educație, învățătorul român de pretutindeni, va trebui să se trezească la conștiința datoriei ce o are față de această Țară răscumpărată cu atâta jertfă de străduinți și sânge a înaintașilor noștri.

Învățătorul român va trebui să-și dea seama și să se trezească la realitatea, că educație românească nu se poate face fără respectarea și întrebuițarea celui factor important, din care s'a plămădit sufletul românesc: religia și credința. Învățătorul român va trebui să înțeleagă că în contra puhoiului disoluțiunii morale ce s'a revărsat pretutindeni nu va putea opune alte diguri și alte bariere, decât caracterele ferme ale generației de mâine, caractere formate și plămădite în chiagul moralei creștine, singura în stare să dea sufletului puterea de rezistență în vâlmașala ispitelor ce-l copleșesc în viață.

Învățătorul român, cunoscător al trecutului mai apropiat și mai depărtat al neamului nostru, știe că în acest trecut școala a fost întotdeauna fiica bisericii. Apasă o grea răspundere pe conștiința învățătorimii române să nu înstreineze pe această fiică de mama ei, să n'o facă să pribejească rătăcind în lume de parte de sânul ei ocrotitor de mamă, și s'o facă să zică după lungi și triste experiențe: Mamă, greșit-am, prieste-mă la sânul tău.

De sigur, tinerii, fiica, aleagă mai repede pe drumul progresului decât mama, care vine agale pe drum înainte, dar orice progres vertiginos îmbeată de cap, produce amețeli. Școala românească trebuie dezvoltată în spiritul tradiției românești, care este imbibat de un adânc și cucernic duh de viație religioasă, care, am putea spune, îi formează specificul ei. Da, trebuie dezvoltate și perfecționate metodele, dar nu trebuie alterat spiritul.

De Dv. atârnă cum va fi plămădit sufletul generațiilor de mâine: în spirit religios, românesc, sau emancipat și deformat până a nu-l mai putea recunoaște; de Dv. atârnă că veți da neamului acestuia suflete cinștite, caractere ferme, rezistente în fața tuturor ispitelor, ori niște cadavre vii, incapabile de jertfă și eroism, singure prin care se face mare o țară și un popor.

În nădejdea că membrii asociației Dv., — membri și conducători — apreciază deplin convingerile noastre în materie de educație națională, aduc salutul I. P. S. Sale episcopului Dr. Val. Tr. Frențiu și al Bisericii române unite de pe aceste plaiuri, adunării generale din acest an al Asociației gen. a învățătorilor din județul Bihor — și-i doresc cel mai desăvârșit succes în munca ce o întreprinde.

D-l *Toni*, reflectând la cuvântările reprezentanților celor două biserici, a asigurat că învățătorimea română este călăuzită întocmai de aceleași idei și principii exprimate de Sfințiiile lor.

— **Redacția** foii noastre s'a mutat cu data de 1 Mai crt. în strada *Dimitrie Cantemir* 36.

— **Încheierea exercițiilor spirituale pentru doamne.** Duminecă în 15 crt. s'au încheiat, într'o atmosferă de adâncă și emoționantă evlavie, exercițiile spirituale ale doamnelor, începute Miercuri seara în săptămâna luminată și conduse de Păr. *Ion Gârleanu* franciscan român unit. Liturgia de încheiere a fost celebrată de Rvs canonic *Dr. Tăutu* asistat de Mon. *Vasile Barbul* secretar episcopesc și *P. Gârleanu*. S'au cuminecat toate doamnele și d-șoarele participante (total 44). După liturghie Surorile Sociale, la cari au fost găzduite participantele tot timpul, au dat un dejun, la care doamna profesoară *Aurora Tămaș* din Beiuș a rostit un emoționant discurs de mulțumire și recunoștință pentru Excelența Sa episcopul diecezan, pentru faptul că le-a prilejuit această binefăcătoare recreație sufletească. Lacrimi bogate au curs din ochii doamnelor cuprinse de un blând sentiment de pocăință și evlavie. D-ra *Rozalia Varna* a rostit frumoase cuvinte la adresa d-șoarei *Lucreția Frențiu*, venerabila prezidentă a Reuniunilor Mariane, care s'a străduit atât de mult ca acest gen de refacere sufletească să se poată introduce în dieceza de Oradea. D-na *Maria Sălăgeanu* a mulțumit apoi în alese cuvinte bunelor *Surori Sociale* care le-au găzduit cu atâta gingășie și spirit apostolic. Participantele, fotografiindu-se pentru o plăcută amintire, s'au îndepărtat la vetrele lor cu un nou elan spiritual, care va rodi, de sigur, în folosul lor propriu și al sufletelor.

— **Sfințire de clopot în Ludoveni.** Zi de mare bucurie au avut credincioșii din *Ludoveni*, parohie abia de câțiva ani înființată de Excelența Sa Domnul Episcop al nostru. La îndemnul zelosului Părinte paroh *Petru Iancic*, colectându-se suma necesară, s'a cumpărat dela firma *Novotny* din Timișoara întâiul clopot în această parohie și în ziua susmenționată după Sta Liturghie a fost binecuvântat de P. protopop On. *Cornel Dărăbanth* din Arded, în asistența P. paroh *Iuliu Vălean* din Terebești, P. paroh *Vasile Pop* din Mădăraș, și cântându-se *Doxologia* cea mare și *Imnul Regal* a fost ridicat în clopotniță și dat destinației. În zilele acestea de mare criză au un merit și P. paroh local, care prin energie îmbinată cu prudență a reușit să înduplece pe credincioși să aducă jertfa aceasta lui Dumnezeu, precum și credincioșii, »îndreptățiii« și »coloniștii«, cari cu toate greutatea ce au să le îndure, au găsit suma necesară să poată procura acest clopot spre mărirea lui Dumnezeu și mângăierea lor.

— **A reposat Rvsmul George Simu**, protopopul gr. cat. al Dumbrăvenilor, camarar papal, membru al Ordinului »Steaua României« în grad de ofițer etc., un asiduu cetitor și sprijinitor al foii noastre. Dumnezeu să-i facă parte cu drepții și în veci pomenirea lui!

BIBLIOGRAFIE

— Noul șematism al diecezei noastre.

A apărut acum noul șematism al Ven. Cler al diecezei române unite de Oradea-Mare, lucrat cu multă sârguință de M. On. *Vasile Barbul*, prim-notarul consistorului nostru. Acest șematism, a cărui nevoie se simțea, căci dela 1909 nu se scosese altul de asemenea proporții, conține, ca într'o icoană fidelă, toate datele trebuitoare pentru a cunoaște dieceza noastră din punct de vedere material și personal. Dorim să aibă o întrebuintare cât de largă, iar pe făuritorii lui îi felicităm.

— **Acordul dela Roma**, de *Valeriu Pop*, fost ministru al justiției Cluj, 1934. Imprim. Cărților Fondare. Prețul 30 Lei. — Fostul ministru al Justiției și actual președinte al AGRU-lui din România, în prezenta publică o documentată expunere a tratatelor duse în vederea încheierii acordului cu Sf. Scaun pentru aranjarea definitivă a situației juridice a Statusului Transilvănean. Publicarea acestei cărți a făcut-o necesară campania nerușinată și se vede nu chiar desinteresată ce o duce profesorul-preot ortodox dela Cluj, *Onisifor Ghibu*, care agită mereu spiritele și opinia publică pe această chestiune din simplul motiv că n'a avut norocul să o tranșeze el. Expunerea d-lui *Pop* Valer e luminoasă, convingătoare și superioară, cum se cade unui adevărat diplomat; de aceea îl felicităm pe d-l *Pop* nu numai pentru spiritul superior cum a știut conduce și rezolvi problema Statusului catolic, dar și pentru felul interesant cum știe să expună în această documentată și serioasă carte mersul tratatelor și problema Statusului Catolic din Transilvania.

— **La divine liturgie** meditée par *Gogol*. Priere d'Amay sur Meuse, 4° mare, 64 pag. — Părinții Benedictini de rit oriental, numiți *Moines dell union* din Belgia, au tipărit într'o frumoasă ediție meditația descriptivă a lui *Gogol* asupra sfintei Liturghii. Va deduce oricine că aceasta nu este o descriere fără adânc sens religios. În aceasta descriere meditaivă găsește părți și explicațiuni surprinzătoare în expunerea simbolismului părților și uneltelor liturgice până și cel mai îndoctrinat. De aceea nu putem felicita îndeajuns pe bunii Părinți din Amay sur Meuse pentru că au făcut atât bine sufletelor prin publicarea acestei prețioase meditațiuni a lui *Gogol*. O recomandăm călduros tuturor știutorilor de franceză. Mai amintim că această carte frumos tipărită conține și unele gravuri și icoane colorate, în stil oriental rusesc.

— **Orientalia Christiana** vol. XXXIV. — 1. Num. 92 Aprili 1934. *Giorgio Hofman S. I.*, *Vescovadi cattolici della Grecia I. Chios*. Documenti con introduzione, 13 illustrazioni e con indici dei luoghi e delle persone. Pont. Institutum Orientalium Studiorum, Piazza Santa Maria Maggiore 7, Roma 128.

Numele episcopilor din Chios le aflăm în actele sinoadelor ecumenice din Calcedon (451), Constantinopol (680) și Niceea (787). Disparând o clipă pe timpul lui *Cerularie* ele reapar în sec. 13 și se mențin până astăzi. Lucrarea de față schițează istoria acestui episcopat în sec. 17 și 18. Ea ne interesează și pe noi. Dintre episcopii de aici a venit la Buzău, în Țara Românească, la 1607, franciscanul *Girolamo Arrengo*, ca însoțitor al visitorului apostolic *Pietro Cedolini*. Nu ne e indiferent nici episcopul *Ioan de Camillii* care la 1693 scria la Roma, în calitate de episcop de *Muncaci*, că a convertit la Unire 400 de comune. Intre acestea erau foarte multe românești.

— **Instrucțiuni pastorale pentru prima împărțășanie a copiilor**, de canonicul *Dr. Nicolae Brinzeu*. 32°—20 pag. Lugoj 1934. Tip. Națională. Prețul 10 Lei + 2 Lei. — Această broșurică a Păr.-lui *Brinzeu*, cum o anunță și titlul, cuprinde instrucțiuni și îndrumări practice pentru preoți și părinți în vederea unui act atât de solemn și important cum este întâia cuminecare a copiilor. Staturi bune și înțelepte, vrednice de luat aminte. Ar fi fost foarte util ca afară de cântarea *Vino Isuse*, să se fi adăogat și câteva scurte rugăciuni pentru pregătire și mulțumire: actele virtuților teologice, al credinței, speranței și iubirii, rugăciunile înainte și după cuminecare, cari e foarte bine să le reciteze copiii împreună și cu glas înalt. Broșura o recomandăm tuturor, pe cari îi preocupă acest sărbătoresc moment din vieța creștinului.

